

Ivona Březinová
Ilustrácie Tomáš Kužerovský
Preklad Gabriela Futová

Krič

potichu,
braček

The illustration is a monochromatic orange-toned drawing. It depicts a person from behind, wearing a long-sleeved shirt and pants, holding a large drum. To the right, a large, tilted rectangular sign contains the title 'Krič' in large white letters, with 'potichu, braček' written below it in smaller white letters. In the background, a framed picture shows a boy shouting into a microphone, with a sun and a small figure behind him. A dark, splatter-like shape is at the top center. The foreground shows a hand holding a pen over a piece of paper, with some abstract shapes scattered around.

PERFEKT

Krič potichu, braček

Ivona Březinová
Ilustrácie Tomáš Kučerovský

Preklad Gabriela Futová

Text © Ivona Březinová
Translation © Gabriela Futová
Illustrations © Tomáš Kučerovský
Design © Simona Ullspergerová
Slovak edition © Perfekt 2017

Publikáciu z verejných zdrojov podporil

u. fond
na podporu
umenia

Nadácia
Volkswagen Slovakia

OBSAH

1. Modrá	— 6
2. Formulár	— 16
3. Zmoknutá	— 26
4. Rozvrh	— 34
5. Anonym	— 44
6. Búrka	— 52
7. Návšteva	— 62
8. Les	— 70
9. Grimasník	— 78
10. Monzún	— 89
11. Aspergáč	— 99
12. Marta	— 108
13. Gumáky	— 118
14. Polícia	— 128
15. Omáčka	— 136
16. Sociálka	— 146
17. Fikus	— 156
18. Pokrievka	— 166
19. Bageta	— 176
20. Zips	— 186
21. Krídla	— 196
Doslov	— 204

1. Modrá

„Modrá! Modrá!“ ozvalo sa za dverami Pamelinej izby a sklenená výplň sa roztriasla od prudkých úderov pästí.

„Čo? Čo je?“ vydesene vyskočila.

„Modrá,“ zopakoval hlas a o chvíľu sa buchot ozval z dverí obývačky.

Pamela sa s výdychom hodila späť na vankúš. Mala pocit, že poriadne zaspala iba pred chvíľkou. Ranný budiček jej pripadal ako riadna rana pod pás. Vzápätí jej docvaklo: dnešná modrá, teda pondelok, znamená aj prvý deň v novej škole.

„Ach, nie,“ zúfalo si vzdychla.

Bolo štvrt' na sedem. Najradšej by sa dnes na celý deň zakuterala pod paplón, ale bratov vreskot ju presvedčil, že v škole bude predsa len väčší pokoj. S povzdychom siahla po modrom tričku, ktoré mala pripravené vedľa postele, a prešuchtala sa do kúpeľne.

„Pripravujem raňajky, tak pohni,“ zvolala na ňu mama. Aj na jej hlase bolo poznať, že keby mohla, ešte by spala.

Nemali za sebou veľmi pokojnú noc. Jeremiáš si na byt, do ktorého sa presťahovali iba pred mesiacom, ešte nezvykol. Dnes sa zobudil chvíľu pred polnocou a odvtedy v úplne pravidelných dvadsaťminútových intervaloch splachoval vecko. Pamela usúdila, že upratoval. Ráno totiž nemohla nájsť gumičky do vlasov,

ozdobnú sponku a privesok na kľúče. A mama chýbal balíček hygienických vreckoviek, pero, dva zvýrazňovače a niekoľko vizitiek, ktoré nechala večer ležať na stole v kuchyni. Tie vizitky ju mrzeli najviac, pretože znamenali kontakty na potencionálnych klientov, ktorým mohla z domu viesť účtovníctvo.

Keď Pamela strčila hlavu do kuchyne, Jeremiáš už sedel za stolom a starostlivo vyberal hrozienka zo svojich štyroch tvarohových koláčov. Tie potom pedantne ukladal do riadku v pravidelných odstupoch.

„Modrá,“ poznamenal spokojne, keď pohľadom zavadil o rukáv jej trička. „Modrá,“ zopakoval, keď pred neho mama v modrom roláku položila hrnček s čajom.

Jeho hrnček s čajom. Bol na ňom obrázok slona, ktorého chobot tvoril uško hrnčeka. Keď mamka pred rokmi zistila, že si Jeremiáš vytvoril od hrnčeka závislosť, kúpila hneď celú súpravu. Avšak aj napriek úzkostlivej opatrnosti sa hrnčeky postupne porozbýjali. Tento bol predposledný. Na to, čo sa stane, keď sa rozbije aj posledný, mama s Pamelou nechceli ani pomyslieť.

Jeremiáš dojedol svoje štyri tvarohové koláče. Dopil čaj a na znamenie, že je hrnček prázdny, obrátil ho hore dnom. Zvyšné kvapky čaju stiekli po stenách nádoby a pozvoľna sa vpíjali do obrusu, kde po sebe zanechávali sotva badateľné vlhké koliesko. Mamka už dávno zistila, že odnaučiť Jeremiáša od tohto rituálu je absolútne zbytočne vynaložená energia. A že starať sa o chlapca, ako je on, vyžaduje šetriť silami, ako sa len dá.

Jeremiáš vstal a postavil sa k dverám s veľkou pozinkovanou pokrievkou od hrnca, v ktorom sa za babičkiných čias vyvárała bielizeň. Nebolo nutné pozeráť sa na hodiny. Všetci vedeli, že je presne 7:10.

„Tak ideme,“ povedala mama a vzala kabelku.

„Budeme tam zbytočne veľmi skoro,“ namietla Pamela, ale hneď jej bolo jasné, že táto poznámka je úplne bezpredmetná.

Bolo nemysliteľné, aby z domu vyšli čo i len o päť minút neskôr.

Alebo skôr. Vnútorňý čas v Jeremiášovej hlave bol niečo, čo sa nedalo oblafnúť. Keď sa raz začalo do školy odchádzať o 7:10, bude to tak navždy bez ohľadu na to, v akom meste sa škola nachádza a ako ďaleko je od domu.

Pri výťahu, nanešťastie, stretli susedku.

„Tak čo, deti? Už ste sa zabývali?“ začala veselo. „Kamže kam s tou pokrievkou?“

Pamela s mamou nestihli ani otvoriť ústa, keď ich predbehol Jeremiáš.

„Nie je modrá!“ zvriskol a ukazovákompichol susedku do brucha.

Pani Súradníková zdesene vykrikla.

V tej chvíli prišiel výťah. Jeremiáš odsotil susedku nabok a s pokrievkou, ktorú držal ako Achilles svoj štít, napochodoval dovnútra.

„Nie je modrá! Nepôjdeš!“ zahučal cez plece.

„No ale toto... Vagabund nevychovaný!“ Susedka nahnevane pohrozila päšťou.

„Prepáčte. Prosím, prepáčte, nehnevajte sa. On to tak nemyslel,“ ospravedľovala sa mama.

Pamela iba rozpačito krčila plecami. Čo také zvláštne sa vlastne stalo? Nič. Iba ďalší zárez do dlhého riadku trapasov.

Bola presvedčená, že v škole bude prvá, keď vyrazila tak skoro. V triede však už sedel nejaký chalan a uprene sa díval do tabletu.

„Ahoj,“ usmiala sa rozpačito a podišla k nemu. „Toto je 8. A, áno? Som tu nová. Pamela,“ podala mu ruku.

Prezrel si ju letmým pohľadom od jej pravého ramena až po kolená, kde jej končila sukňa, podávanú ruku však ignoroval.

„Nová? Čo to znamená? To akože si sem vlni nechodila?“

„To teda ozaj nechodila. Máš snáď pocit, že ma poznáš?“ rozosmiala sa a odmietnutou rukou si roztržité prehrabla vlasy, pretože jej iný zastierací manéver, ktorým by prekryla chlapcovu nezdvorilosť, neprišiel na um.

„Pocit? Blbosť!“ vyštekol a vyrazil z triedy.

„To je fakt dobrý začiatok,“ vzdychla si a tiež vyšla na chodbu.

Napadlo jej, že možno bude lepšie, ak ju do novej triedy uvedie riaditeľka alebo aspoň triedna. Tohto chalana očividne zaskočila. Tak aby neurobila rovnakú chybu aj s ďalšími.

Nová škola. Noví spolužiaci. Mala som trochu obavy, lebo predsa len, osmička je osmička. Ale prvý deň bol v pohode. Teda až na toho chalana hneď ráno. Školu mením už po štvrtý raz, takže už viem, čo ma čaká. Obkukávanie z diaľky. Šepkanie dievčat v hlúčiku. Skúšobné podpichovania od chlapcov. Otázky učiteľov o bývalej škole a o mojom prospechu. Normálka. O týždeň, dva, splyniem s davom. Najprv možno len naoko, ale potom aj naozaj. Musím. Chcem. Nedočkala by som byť sama medzi ľuďmi. Potrebujem cítiť, že k nim patrím, že niekam zapadám. Táto škola nevyzerá zle. Veľmi, naozaj veľmi

si prajem, aby som tu vydržala do konca deviatky. Lenže to nezáleží odo mňa, ale od Jeremiáša. Ak brata znovu vyrazia zo školy, poberieme sa inam, ako to už bolo toľkokrát.

„Ako to išlo?“ opatrne sa opýtala Pamela mamy popoludní. „Všetko v poriadku?“

„Ako tak,“ prikývla mama. „Ani nechcel, aby som s ním išla do triedy. Len som musela učiteľke vysvetliť, že pokiaľ Remi pokrievku neodloží sám od seba, nikto mu ju násilím nevezme.“

„To teda nevezme,“ vyprskla Pamela. Spomenula si, ako sa o to pol roka dozadu márne pokúšal zubár.

Pritom to ani nebola ktovieaká zábava. Ten lekár si myslel, že Jeremiáša premôže, ale dostal akurát pokrievkou po hlave a išlo sa domov. Pri ďalšej návšteve sestrička vymyslela, aby si Remi na tú pokrievku v kresle sadol. A zrazu išlo všetko tak, ako si to doma s Remim nacvičovali podľa vopred pripravených obrázkov. Sadnúť si na stoličku. Otvoriť ústa. Nechať si opraviť zub. Vypláchnuť si ústa. Vodu neprehltnúť, ale vyplúť ju do umývadla vľavo od kresla. Znovu otvoriť ústa... Prečo musia byť aj tie najjednoduchšie veci s Jeremiášom také komplikované?

„Trochu sa mi nepozdáva Remiho asistentka,“ vytrhla mama Pamelu z myšlienok. „Nie som si istá, či ho zvládne. Pripadala mi, akoby z neho bola trochu vyplašená. No... Musíme len dúfať, že sa nič nepokazí.“

„Nepokazí, mami, uvidíš,“ pohladkala Pamela mamu po vlasoch.

Pri korienkoch jej znovu vidno šediny, všimla si znepokojene. Na to je predsa ešte primladá.

„V sobotu ti dofarbím vlasy, dobre?“

„Dobre,“ usmiala sa mamka vďačne. „Keď bude čas. Mám ťa rada,“ pritiahla si Pamelu na kolená.

„Ja teba tiež, mami. Aj Jeremiáša.“

„Ja viem.“

„Zapína zipsy?“

„Hej. Aspoň chvíľku máme pokoj. Využi to a choď si napísať domáce.“

„Mami. Je ešte len prvý školský deň. Nemáme žiadne domáce.“

„Aha. Tak vidíš,“ vzdychla mama. „Som taká unavená, že mi to vôbec nemyslí.“

„To pre to sťahovanie. A tiež preto, že Remi nebol toho roku v tábore. Nestihla si si oddýchnuť.“

„A dnes už ani nestihnem,“ s povzdychom kývla mama hlavou smerom k otvárajúcim sa dverám.

„Som hladný,“ oznámil Jeremiáš.

„Si hladný? Dobre. Tak čo máš urobiť?“ opýtala sa mama a odviedla brata k nástenke s obrázkovým rozpisom. „Hovor,“ ukázala prstom na prvý piktogram.

„Umyť ruky,“ povedal Jeremiáš a rozbehol sa do kúpeľne.

O chvíľu bol nazad.

„Chlieb v skrinke.“

„Kúpila si krájaný?“ obrátila sa mama k Pamele. Tá mlčky prikývla a z poličky vzala vykrajovaciu formičku na linecké kolieska.

„Kolieska,“ zatrepal Jeremiáš rukami a kým Pamela vykrajovala z krajcov požadovaný tvar, Jeremiáš utekal k obrázkovému rozpisu skontrolovať, či postupuje správne.

„Chladnička. Saláma,“ zatrepal znovu rukami.

Potom zo zamasteného papiera vyťahoval jedno koliesko salámy za druhým a nemotornými prstami ich ukladal na štyri krúžky chleba, ktoré Pamela natrela maslom.

„Tanier,“ pokračoval podľa rozpisu.

„Správne, tanier,“ prikývla mama a podala mu tanier, aby si na neho mohol chlieb so salámou poukladať. „A môžeš jesť.“

„Môžeš jesť,“ zopakoval Jeremiáš a usadil sa k stolu, kde do seba chleby v okamihu naládoval.

Potom sa s pokrievkou v ruke postavil k dverám.

„Dnes na prechádzku nejdeme,“ povedala mama mierne. „Bol si v škole.“

„Ideme,“ riekol Jeremiáš.

„Pôjdeme zajtra.“

„Ideme!“

„Zajtra, Remko, áno?“

Jeremiáš pristúpil k nástenke a prstami ukazoval na obrázky s jednotlivými fázami dňa. Po olovrante nasledoval symbol kráčajúcich nôh.

„Ideme!“ zopakoval dôrazne s prstom na obrázku.

„Do kelu! Zabdla som vymeniť rozpis,“ vzdychla mama. „Včera sme sa bavili len o tom, že pôjde do školy. Prechádzku som z nástenky nezvesila. Moja chyba.“

„Mami, ja ho vezmem,“ ponúkla sa Pamela. „Ideme, Remko?“

„Ideme!“

Už zase stál pri dverách.

Vystúpili z výťahu, minuli schránky a presklenými dverami vyšli pred bytovku. Jeremiáš s pokrievkou v ruke bez zaváhania zamieril k smetiakov. Pamela rezignovane prevrátila oči a vzdychla si. Ak jej na prechádzkach s bratom niečo vadilo, tak práve pachy. Jeremiáš, naopak, pachy miloval. Odpadkov sa nedotýkal, ale s nadšením ovoniaval každý kontajner, najdlhšie tie so zmiešaným odpadom. Papier a plasty ho nezaujímali. O čosi viac sa mu pozdával kontajner na sklo, z ktorého často zaváňali výpary zvyškov kyslých uhoriek, kečupu, zvetraného vína a ktovie čoho ešte.

„Ideme ďalej,“ potiahla ho Pamela za ruku.

Smrad zo smetiakov nebolo to jediné, čo jej vadilo. Ani sa nemusela pozrieť hore na okná bytovky. Aj tak vedela, že za záclonami niekoľkých okien majú susedia vzrúšo. Jeremiáš sa, našťastie, pachov nasýtil a bol ochotný ísť ďalej. Zamieril k radu zaparkovaných áut, na ktorých pravidelne obdivoval volanty a puklice na kolesách.

„Guľaté,“ oznámil Pamele spokojne.

Prikývla, ale bola v strehu. Vedela, že prechádzajú rizikovou oblasťou. Ak boli autá zaparkované v inom poradí, než ako si ich

Jeremiáš zapamätal, keď sa pristáhovali a šli na prvú prechádzku, zažíval hlboké zúfalstvo. Toto bolo, našťastie, parkovisko rezidentov a väčšina vodičov mala svoje stále miesto. Ak práve nejaké auto chýbalo, Jeremiáša to neznepokojilo. Ale ak parkovalo inde ako zvyčajne alebo keď na jeho mieste stálo iné auto, bolo zle. Zdalo sa, že taká situácia práve nastala. Jeremiáš zastal pri striebornej oktávii a začal sa rozčúlene kolísať zo strany na stranu.

„Biela Mazda CX-3! Biela Mazda CX-3!“ kričal a vyzeral pri tom úplne zničené.

Ak by mu práve ukradli jeho vlastné auto, neprežíval by to tak strašne ako fakt, že nejaké cudzie auto parkuje na mieste iného cudzieho auta, v tomto prípade Mazdy CX-3, prebehlo Pamele myslou. Vedela však, že nesmie pripustiť, aby rozrušenie prerástlo do záchvatu. Rýchlo siahla do vrečka po cukrík.

„Musíme ísť ďalej, Remi,“ povedala dôrazne a strčila pritom bratovi cukrík priamo pred oči.

„Biela Mazda CX-3!“ namietol Jeremiáš. Cukrík si však všimol a nespúšťal z neho zrak.

„Keď pôjdeme, dostaneš cukrík.“

„Dostaneš cukrík,“ prikývol. Vzal ho, strčil si ho do úst a nechal sa odviešť.

Ostatné autá, našťastie, dodržiavali zabehaný parkovací poriadok, takže okolo nich Jeremiáš prešiel so spokojným mľaskaním. Automaticky zahol k radu stánkov a predieral sa poza ich zadné trakty popri betónovej stene, kde to čpelo pachom moču. Túto fázu prechádzky si Pamela stále odpustila a trpezlivo čakala, kým sa brat z nevábneho tunelu na druhom konci nevynorí.

Zostávalo už len skontrolovať kryty niekoľkých kanálov. Guľaté liatinové poklopy Jeremiáša doslova fascinovali, zatiaľ čo obdĺžnikové mriežky ignoroval, aj keď pachov z nich muselo vychádzať oveľa viac.

Na psej lúke sa zvyčajne nezdržali dlho. Hlavne, ak sa tam venčilo nejaké psisko. K psom mal Jeremiáš zvláštny vzťah. Niekedy sa

zdalo, že sa mu páčia a občas sa za nimi cupkajúc rozbehol. Na druhej strane bolo vidno, že sa ich bojí. Keď sa nejaký pes príliš priblížil, chytil Jeremiáš mamu alebo Pamelu za ruku a zatvoril oči.

„Pôjdeme už domov, dobre?“ navrhla Pamela, keď si všimla, že na druhom konci lúky vystrája dvojica labradorov.

„Domov,“ prikývol Jeremiáš a s pokrievkou v ruke nasadil také tempo, že Pamela len-len že stíhala.

Zastaviť ho prinútil kokeršpaniel. Pes sa priblížil a priateľsky vrtel chvostíkom. Lenže potom sa rozštekal. Jeremiáš v panike schmatol sestru za ruku a oči zavrel tak kľčovito, až mu zvráskavela celá tvár. Vyzeralo to smiešne aj strašidelne zároveň.

„Neboj sa, Remi, neboj. Toto je dobrý psík. Pozri, už ide preč.“

„Nepozri,“ krútil Jeremiáš zaťato hlavou.

So zavretými očami sa potom nechal za ruku odvieť až domov.

2. Formulár

Fyzikárka vošla do triedy s hrbou papierov. Šárka sa vedľa Pamelu nervózne zavrtila.

„Ona nesie písomku? Na prvej hodine? To snáď spadla na hlavu, nie?“ zamrmlala.

„Buď pokojná, Kolárová,“ usadila ju učiteľka. „Toto nie sú písomky, ale formuláre na podpis. Že ste boli oboznámení s poriadkom fyzikálnej učebne a jej pravidlami bezpečnosti. Tvoja zdeseaná reakcia však vo mne vzbudzuje túžbu zistiť, čo všetko ste cez prázdniny pozabúdali.“

„Nie, nie, pani učiteľka,“ vykrúcala sa Šárka. „To ja tak panikárim len zo zvyku.“

„Tak nepanikár a rozdaj tie papiere. Keď ich všetci podpíšu, tak ich zas pozbieraj a polož na stôl.“

„Jasné, už letím.“

Trieda zalovila v taškách a batohoch a už aj zvečňovala na formulároch svoje priezviská.

„Podpísali ste sa všetci?“ opýtala sa fyzikárka.

„Nie!“

„Kto sa nepodpísal?“ rozhladla sa učiteľka po triede.

„Ja!“ zdvihol ruku chlapec v poslednej lavici v prostrednom rade.

Á, džentlmen s tabletom bude zrejme provokatér, usúdila v duchu Pamela a čakala, čo sa z toho vyvinie.

„Môžem sa opýtať, Patrik, prečo si sa nepodpísal?“

„Môžete.“

Chvíľu trápneho ticha prerušila vlna smiechu v laviciach.

„Aha,“ nadýchla sa učiteľka a nasadila dôležitý výraz. „Tak sa ťa teda, Patrik, pýtam: Prečo si ten formulár nepodpísal?“

„Nemôžem podpísať niečo, čo nie je pravda.“

„Ako, nie je pravda?“

„Tu sa píše, že svojím podpisom potvrdzujem, že som bol vyučujúcim poučený a zoznámený s rizikami vyplývajúcimi z pobytu v tejto učebni. Lenže žiadne školenie neprebehlo. S ničím sme zoznámení neboli. A ja nebudem klamať.“

Pamela prekvapene pozrela na Patrika.

„To nič. To je náš triedny exot. Rýchlo si zvykneš. Celkovo je neškodný,“ informovala ju Šárka pošepky.

„Hej. Už som si všimla,“ prikývla Pamela. „Ale... Nemá on vlastne pravdu?“

„Ako chceš, Patrik,“ mykla fyzikárka plecami. „Ak si zásady pobytu v tej učebni nepamätáš z minulého roka, príď za mnou cez veľkú prestávku do kabinetu. Tam si môžeš celú príručku o bezpečnosti pri práci v špecializovaných učebniach podrobne preštudovať. Aby si sa mohol na ten papier podpísať.“

„Hej. To už znie logicky,“ prikývol chlapec bez akéhokoľvek náznaku emócie v hlase.

„Chce sa ešte niekto k Patrikovi pridať?“

„Ja... Ja by som si to tiež radšej prečítala,“ dvihla Pamela ruku. „Vlani som tu nebola, takže...“

„Ako ráčiš. A teraz si všetci otvorte učebnice na strane osem.“

„Si ťuk?“ klopkala si Šárka na čelo. „Celú veľkú prestávku tráviť čítaním nejakej bezduchej somariny?“

Pamela naozaj začala pomaly ľutovať. Nenápadne sa obrátila k Patrikovej lavici. So sústredeným výrazom cival do učebni-

